

16. aastajätk.

Ühtik number 20 kop.

Meie Mats

Nr. 151.

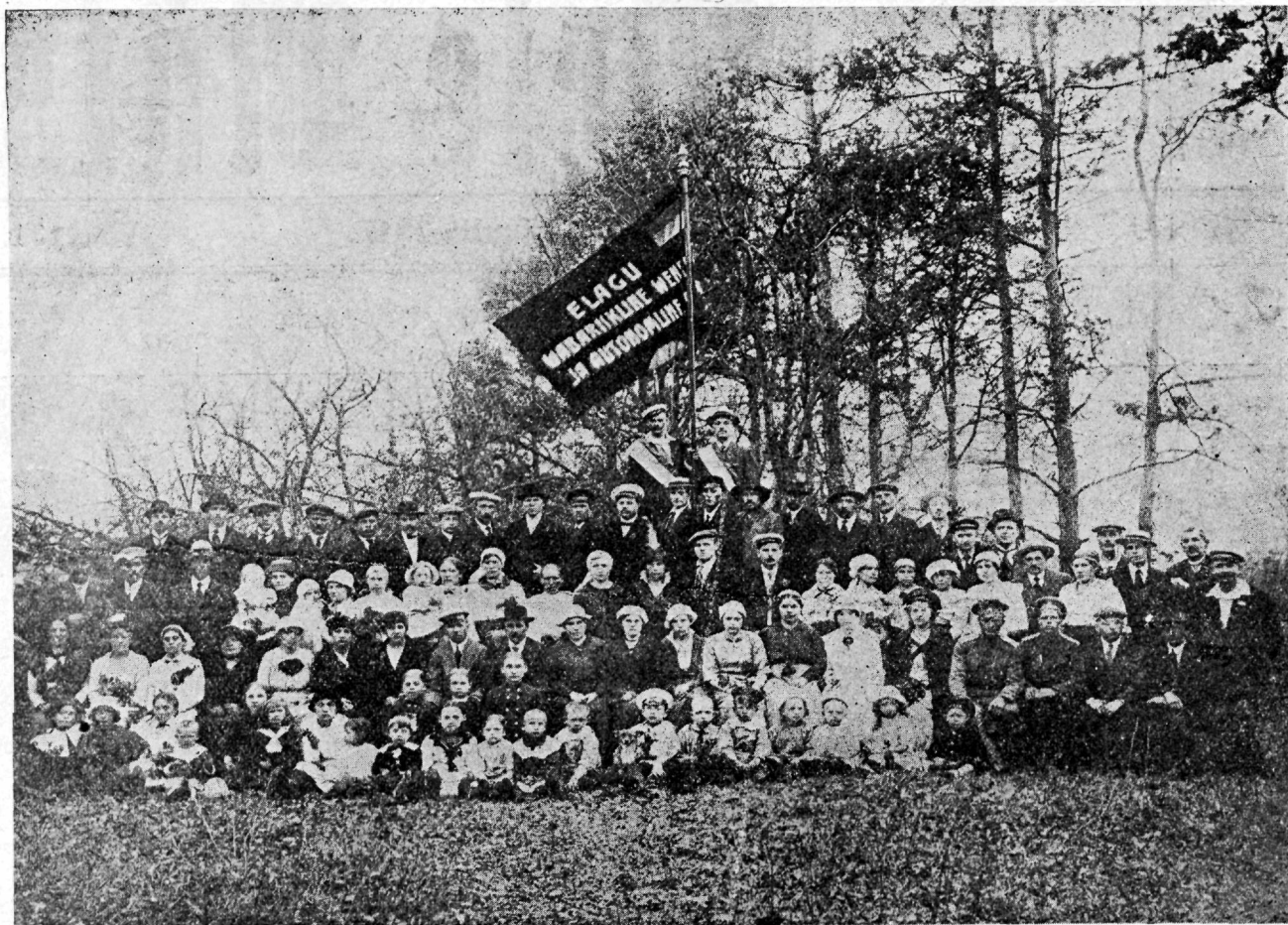
Laupäeval, 8. (21.) juulil 1917.

Nr. 151.

Litlaste nus jõupingutus wõiduwankri ees.

Ilmuksid: „Mis on demokratiline wabariik?“ Hind 20 kop. „Kohalik omawalitsus demokratlistel alustel.“ Hind 20 kop. ◦ Ilmumisel: — „Wiimane werine tsaar Wenemaa troonil.“ —

Cestlaste koosolek Siberis.

1915. a. jaadeti Tallinnast Shesti wabrikust jalkkond töölisti Tobolski kub., Kurgani linna, uude tehasesse tööle. Pilt kujutab nende koosolekut esimestel wabaduse päewadel.

Sinneotsijad.

W. S. Osborne roman.

(Järg 9)

„Ka Rittred John on maakera pealt kadunud,“ sõnas proua Shackleton edasi. „Ta läis sagedaste meil, peab üttelema — alati, kui tal aga aega oli... Anton ei ole teda juba ammu klubis nälnud.“

Proua Bellair naeratas kõrgilt ja tähendas:

„Herra Johnil on midagi saladuslist juures, näitufeks see, et ta äkitselt kellegile ennast ilmutab, et sama äkitselt jälle ära kaduda. Nähiawaste ei wõi keegi ütelda, kus ta sel wõi teisel ilmapiilgul wiibib.“

See oli õige; juba mitu päewa oli Rogan igatsenud Johni näha ja temaga kõneleda, kuni see igatjus wäljalannatamatult muutus. Seda tundmust oli ta ka Dorothea maja juures tunnud, ja seda juurendas weel see asjaolu, et nad mõlemad tale kättesaamatud olid. Ta oli Johnile kirjutanud, telefonerinud, aga ta ei saanud mingisugust wastust peale teaduse, et teda kodu ei ole. Võpuks tuli Rogan arwamisele, et Johni linnas et ole.

Kui Rogan proua Shackletoni jalutusõidust koju oli saanud, ruttas ta rõemfalk oma koju, rõemus selle üle, et küsuda wõib olla ja oma plaanide üle järele mõelda.

„Ah, kui ma teaksin, mis sellest wälja tuleb!“ sõistas ta oma ette, kuna ta üht adresidiega täidetud lehte waatas,

mida Ritt tale kord oli muretšenud. Ja sellest raamatust walis ta New-Yorgi salapolitsei büroo adressi: See oli esimest korda, kus ta salapolitseinikkude peale oma tähepanemist juhtis, oli ta ju muidu nende waenlane olnud; hoopis teises mõttes oli ta salapolitsei adressi lehe peale üles tähendatud.

Rogan istus kirjutuslaua ette ja kirjutas büroosse järgmise telegrammi:

„Dobate mind täna õhtul kell 10 oma büroos.“

Proua K.“

Enne seda, kui ta telegrammi ära saatis, kuulas ta siiski weel kord järele, kas Ritt kodus on ja telefoneris sinna. Ta olets wõinud selle peale wanduda, et tale John wastab, kui wastaja mitte tõendanud ei olets, et Johni kodus ei ole.

„Kas te wõite mulle ütelda, kus ta on?“

Aparadi juures olew mees kahtles natuke aega, siis aga küsis ta wastuse asemel:

„Kas ma tohiksin teada saada, kes telefoni juures kõneleb?“

„Siin on Dorothea Paget,“ wastas Rogan.

„Sääralik hüüe kuulbus aparadis, siis aga kostis:

„Preili Poget — wabandage, aga Johni ei ole enam mõnda päewa näha olnud“...

„Kuhu wõiksin ma tale kirjutada?“ küsis Rogan edasi, kes nüüd kindel oli, et John ise temaga kõneleb.

Wene väerinnal. Aruandega vägede ülemjuhataja juure.

„Ta on kusaqil sadamalinnas, preili Paget.“

„Kas mitte K. sadamas?“

„Ja, nõnda kutsuti seda paika.“

„Bististe Bellefo wõerastemajas?“

„Ja, nii kutsuti seda wõerastemaja, preili Paget.“

„Aga see on ju imelik,“ hüüdis Rogan, „ma elan ju ise Bellefo wõerastemajas ja ei ole herra Johni weel mitte näinud.“

„Mis te seal kõnelete!“ sõnas Ritt wõera häälega.

„Kas te olete oma asja peale ka päris kindel — kas te ei waheta ennast mitte kellegiga ära?“ Meesterahwa hääle wõrises. „Ma tean väga hästi, et herra John K. sadamas oli ja et ta ka praegu seal on. Ta kõneles alles wiie minuti eest läbi telefoni minuga. Kas te olete ka tõega preili Dorothea Paget, wõi olete — mõni teine Paget?“

„Mina olen preili Paget,“ wastas Rogan küllma rahuga, „aga kes seal kõneleb?“

„Mina olen teener — Rittred Johni teener,“ kuulus kindel wastus.

Rogan lahkus telefoni juurest ja oli wihane, mitte ainult enese, waid ka Ritti peale. Miks muutis ta oma häält? Ja kas Ritt teda häälest ära tundis? Kas ta rõe-
mustas selle üle? Ta telefoneris weel kord, kuid seekord

ei õnnestanud tal. Seekord ei kõneleud Johni teener, waid keegi wõeras, kelle häälel aga mingisugust tahtlust ei ära-
tanud. Et Rogan ennast petetud tundis olewat, siis saatis ta telegrammi ära.

Umbes kell kümme õhtul astus New-Yorgis keegi tihe-
dalt looridesse mähitud daam salapolitsei-büroosse. Ta oli paraja aja walinud, sest sel ajal olid wulitsjad päris tühjad ja ka salapolitsei-büroos ei olnud weel tulesi näha. Astunud kontoris, nägi Rogan kedagi unise näoga meest kirjutuslaua juures, kes ainult sellepärast siia oli jäänud, et telegrammi saatjat tundma õppida.

Mees palkus Roganile tooli ja päris siis, millega ta teda teenida wõib. Rogan kogus ennast natute aega ja jutustas siis ettewaatlikult, mis ta soowib, sest see lugu ei olnud mitte üksi Johnile hädaohtlik, waid ka tale omale — kas ei olnud see üleüldse kergemeelsus, et ta kedagi sala-
politseiniku selle asja sekka tõmmas? Kuid ta pidi nii te-
gema; ta ei wõinud teadmatuses kannatada; ta tahtis, et asi ennem lootusetalt lõpeb, kui et ta lootusega kannatab.

Ta näitas salapolitseinikule päewapilti.

„Kas te seda meest tunnete?“ küsis Rogan ja pidas sala-
politseiniku nägu silmas, et teada saada, kas see juba sa-
nast inimest tunneb.

„Ei, ma ei tunne teda mitte,“ vastas see.

Rogan hingas kergemalt ja avas oma käefoti.

„Ma mahtan teile ette,“ alustas ta uueste.

Salapolitseinik nitutas nõusolles pead.

„Teie soovite vaikimist, armuline proua, eks?“

„Ja — kui ma oma kahtlemises päris kindel oleks, siis oleks teine asi, aga, võib olla, ei ole meil õigus, siis . . .“

„Sgatahes võite mind usaldada. Mul on üks ametnik läepärast, kes juba vaikima saab; aga kus lohal alustame ülekülamist?“

„See ei ole kuigi raste,“ vastas Rogan, „ta on praegu K. sadamas Bellefo sõderastemajas ja jääb sinna nelja-päevani.“

„Kellegi naisterahwaga?“ kuulatas salapolitseinik; ta arvas, et selles loos abielurikkujatega tegemist tuleb teha.

„See ei ole tähtis,“ ütles Rogan lühidalt. „Peaasi oleks selles, kui see, teda te sinna saadate, meesterahwa ülesse leiab. Nii pea, kui ta teda leidnud on, ei tohi ta teda filmist lasta; ta peab tema tegewust seni tähele panema, kuni tähelepandu sealt ära sõidab.“

„Ma lasen teie ettepaneku järele täpisealt teha.“

„Ja siis veel,“ vastas Rogan; „see mees, teda te filmas peate pidama, on tavalam kui kõik salapolitseinikud — selle juures ärge tahelge. Teie ametnik ei tohi mingisugust kahtlust äratada, muutub koob ta tema filmist.“

„Ma mõistan seda, armuline proua. Ja kus lohta ma siis sellest teatan?“

Rogani oli M. linnas oma telefon, sellepärast andis ta oma numri teada, kuigi ta hea meelega enese lohta mingisugust teatust ei oled andnud.

„Peale selle läheb veel teie kõige kiiremat automobili waja,“ ütles Rogan juure. „Sest et sel mehel, teda te peate filmas pidama, on hästi kiire automobil, millega ta iga filmipilt oma peatuspaika wahetab.“

„Weil on kõige kiirem automobil New-Yorgis,“ vastas salapolitseinik kumardades. „Ma saadan juba täna ametniku wälja. Ta saab teile kaks korda päewas oma tegewusest teatama. Sead õhtul!“

Järgmisel päewal sai Rogan juba esimese teate.

„Mee oleme juba järele kuulanud, kus te abikaas on,“ kostis läbi telefoni. „Ta mängib preili Pagetiga Muru-Tõnist. Ta sõõb preiliga ühes ja käib ta temaga ratsutamasa.“

„Kui kaua ta juba seal wiibib?“

„Nii kaua kui preili, wähemalt teatasid mulle niimoodi need, kelle käest ma järele pärisin.“

„Ja ta ei ole sealt kunagi lahkunud?“ küsis Rogan, kuna ta oma wiimase, Johniga telefoni läbi kõnelemise peale mõtles.

„Nii palju kui mina seda tõendada wõin, ei, aga ma ei ole oma asja peale päris kindel, sest ta sõidab sagedaste oma automobiliiga kuhugile, mille lohta keegi selget teatust ei wõi anda.“

Rogan ei olnud veel rahul; ja küsis:

„Kas ta eila kogu peale lõunat ja õhtu seal oli?“

„Ta sõitis preiliga oma automobiliis linnast wälja, ta hea hull teisi sõitis sinna. Nii jäi ta umbes kuuest kuni tella 1/212 ära. Siis tuli ta preiliga tagasi. Tema wäljasõidu lohta on mitmesugused arwamised. Ühed kinnitawad, et nad teda kogu aeg on näinud, kuna teised wastupidi tõendawad. Sgatahes sõitis ta aga preiliga wälja ja tuli temaga jälle tagasi. Ma sõitsin täna hommikul kell neli siia ja pean teda nüüd hoolega filmas.“

Päewa jooksul tulid veel mõned teated, kui need ei paktunud midagi uudist. Mingisugust kahtlust ei wõinud enam olla, et John kahekilgne oli ja Dorothea Pageti kui ka Rogani pettis. Muu seas kinnitas salapolitseinik, et ta sagedaste on näinud, kuidas John neidu suudles; see sündinud enamaste sel ajal, kui John selles kindel arwas olewat, et neid keegi ei näe.

Kestnädalal kutsuti Rogan uueste telefoni juure, kus ta jällegi salapolitseiniku häält kuulis.

„Nad sõidawad Bostoni,“ ütles salapolitseinik. „Teie abikaas ja preili istuwad automobili, kuna mõned kaaslased neile teise automobiliiga järgnewad. Nad tahawad

täna õhtul ja homme hommikul Bostonis olla, sealt mõneks tunniks Brooklini sõita ja lõpuks tagasi tulla. Ma muret- sen omale kobe ühe automobili ja järgnen neile. Sumalaga!“

Rolm tundi hiljem kutsuti Rogan uueste telefoni juure, kus ta jällegi salapolitseiniku häält kuulis.

„Armuline proua,“ teatas see, „minul juhtus õnnetus. Ma järgnesin mõlemale, kuid enne Bostoni sõidumist läks automobil rikkis, mida ma aga kõige parema tahtmise juures parandada ei wõinud, nii et ma hull maad jalgsi pidin jooksuma, et teile seda telefoni kaudu teatada. Urge kartke, ma saan neid juba täna õhtul Bostonis kätte; mul on wõderastemaja teada, kuhu nad sõidawad. Sealt teatan ma teile uueste. Kui ma automobili ei saa, siis sõidan ma- finaga Bostoni.“

Kui Rogan telefoni juurest lahkus, istus ta hull aega oma toas ja mõttes selle peale, misuguste abinõudega küll Ritt Dorothea Pogeti sõidant wõita wõis. Ja kuna ta seal istus, oli tal tundmus, nagu ei oleks ta ühinda. Ta waatas kiireste ümber, kuid midagi isearalift ei olnud näha; siis aga kuulis ta oma töötoast kellegi meesterahwa sammusi. Rogan jookkis kobe sinna, et selgusele jõuda, kes seal käib. Kui ta aga jala keerdtrepi peale tahtis panna, et ülesse astuda, seal kuulis ta uueste kõlistamist.

„Armuline proua,“ kuulis ta salapolitseiniku titlowat, „mul on juurepäralised teated; ma telefonerin Bostoni, et järele kuulata, kus seltskond oleks, — ja mis te mõtlete? — seal juhtus nende automobiliil õnnetus, nii umbes paari tunni eest.“

„Kas see oli teie automobil?“

„Ei, see oli nende kaaslaste automobil. Aga kogu selts- kond jäi peatama ja nüüd otsiwad nad inimest, kes seda wiga wõiks parandada, Praegu katsuwad nad seda ise teha.“

„Kas te ma?“

„Ma sain teate, et nad kõik sellest tööst osa wõtawad, siis peab ju ta tema seal juures olema.“

„Katsuge neid nõnda ruttu kätte saada kui wõimalik ja ärge teda filmist laske,“ hüüdis Rogan walguste ja tahtis telefoni juurest lahkuda, aga kui ta ennast ümber pööras, nägi ta oma ees üht meest seiswat; ta taganes ehmatanult.

„Keda ja kas filmid pidada?“ küsis meesterahwas naeratades. „Rogan, mu armas, mis asja ja omale nüüd oled ette wõtnud?“

Rogan langes meesterahwa kaenla; ta tahtis selgusele jõuda, kas ta und näeb wõi seisab John ilmsi tema ees! . . .

„Ma tulin sinu juure külastajeks,“ ütles Rittred John, „ma rõemustan wäga, et sa kodus oled.“

* * *

Dorothea Paget, kelle juures tema wana täbi elas, pani sagedaste seltskondlikka õhtuid toime, milledest aga John mingisuguse hinnu eest ei soowinud osa wõtta. Lõpuks suutis aga Dorothea siiski nõnda palju tema peale mõjuda, et ta ühest wäljsest pidusõõgust osa wõttis. Pidusõõl oli juba peaaegu möõdas; seltskond läks elawamaks.

„See on lihtsalt naeruwäär,“ ütles üks sõderas, „et politseinikud rõõmslite seltskonda kätte ei saa. See oli juba wiieteistkümnend murdwargus siin linnas, kui Chadletoni juures rahakapp ühijats tehtti, ja mine tea, kui palju neid weel on olnud, sest mõnedki inimesed on seda teatamata jätnud, et neid warastati. See peab itlagi seefama mees olema, kes . . .“

„Paljud inimesed on kahtluse all,“ seletas teine sõderas, „aga mulle delbi, et üksainus inimene, see õige, kes ainuüksi seda korda saatnud on, juba teada olla.“

„Ja, aga teised tõendawad, et see loll arwamine on, sest kellegil ei ole aimu, kes see murdwargus on.“

Keegi daam küsis Rittred Johnilt:

„Kas te Bradley lugu olete kuulnud?“

John raputas pead.

„Ma loen harwa ajalehti,“ vastas ta, „ja ma olen sellepärast linnas kätivatest jutudest wähe kuulnud. Mul on nõnda wähe aega, et ma waewalt päewauudiseid saan lugeda.“

„See lugu ei olnudki ajalehtedes,“ tähendas daam. „Mõtelge ainult: ühel õhtul, umbes nädala eest, istus herca

Bradley oma abitaajaga süügilaua taga, kui nad taast kolinat kuulid. Ja kui proua üle oma mehe ära vaatatas, nägi ta kellegi meesterahwa nägu. Ta ei võinud seda nägu mitte ära tunda, sest see isil oli palitu krae ülesse keeranud, nii et ta nägu selgeste näha ei olnud. Niipea kui pea ära kadus ja abielupaar kisa tõstis, et teenritega asja kohta selgusele saada, ei olnud võerast enam jälgegi järel. Pärast nägid nad, et aknaraamid ühes toas lahsti kistud ja pärast uueste ette pandud olid.

„Ja kas seal warastati?“ küsis keegi uskumatast.

„Ja,“ vastas daam, „mitmeladilised ilusad ja proua Bradley kallihinnalised ehted olid ära warastatud.“ Ta peatas järsku. „Mis sul on, Etšel?“

„Ah,“ hüüdis keegi noor neiu kartlikult, „ma tundsin praegu nõnda suurt hirmu. Praegu, kui te teineteisega kõneleste, waatafin ma aknast välja ja nägin seal — seal — seal.“ — Ta näitas käega ühe akna poole, siis langes maha ja kaotas mõistuse.

John kargas akna juure, awas selle ja vaatatas välja, aga midagi ülliloomulist ei olnud seal näha. Siis lahkus ta kahe võeraga majast ja vaatatas imbruskonna järele, aga midagi kahtlast ei olnud näha. Wahepeal oli teenertonid maja alt pööninguni läbi otsinud, aga mitte midagi leidnud, ja — preili Pageti ehteasjad olid veel kõik alles! Sakati uueste sööma, ja see noor daam, kes minestusesse oli langenud, uskus ainult, et tema oma ettelujutuse võimu tõttu kellegi nägu akna peal peegelnas. Võerad walitsid omale teise kõneaine. Aga ometi oli üks inimene olemas, kes tõtt teadis, ja see oli Burt, kes uulitsa nurgal seisis.

„Armas Jumal,“ hüüdis Burt, „olen ma aga liihilse kannatamisega! Keegi nägi mind, kui ma tупpa waatafin; nad oleks mind peaaegu kinni võtnud. See oleks aga lugu olnud. Wähemalt tean ma aga nüüd, et mu armas sõber John seal õhtust jöök ja et ta tealt veel lahkunud ei ole, ja ta ei tohigi ära minna, ilma et ma tema kannul oleksin.“

Preili Pageti juures olem seltskond näis selle jaoks sinna kutsutud olewat, et teda segada; natuke aega peale waimu nägemist tõi teener kirja ja andis selle herra Johni kätte.

John luges ruttu kirja läbi ja pööras preili Pageti poole.

„Kell on pool kaheistkümmend,“ alustas ta wabanduseks, „ja ma pean lohe ära minema. Paha, kahetien waga.“

„Mis siis juhtunud on?“ küsis Dorothea kartlikult.

„Mul ei ole sellest mingisugust aimdust,“ vastas John pead raputades. „Ma mõtlesin, et mul täna waba aega saab olema, aga nähtawaste. . . . Siin on see kiri — kui tahad näha, wõid lugeda.“

Dorothea taganes tahtmatast, kui ta kirja nägi. Siis luges ta aga järgmist:

„Armas John!

Kui teil wähegi wõimalik, siis olge umbes kell 12 klubis. Leid ootawad seal kaks wana sõpra kella kaheteiskümnest kuni poole kolmeni. Urge jätke meid mingil juhtumisel maha.“

Kirjal ei olnud allkirja, ja kui Dorothea kirja läbilugenu oli, küsis ta, mis see tähendab.

„Mul ei ole sellest aimugi,“ vastas John tagasihoidlikult.

„Ah, mul on kangeste kahju, et sa nüüd minema pead,“ kaebas neiu, kuna ta mõista andis, et ta oma meelehaleduft warjab.

„Ja ta minul on kahju, Dorothea, et ma sind kaitseta sija pean jätma. Wurdwargused, millest täna kõneldi, näiwad tõsised asjad olewat. Sellepärast palun sind üksed hoolega kinni panna. Sa tead, kui keegi sind puudutanud on, siis — siis ei tea ma mitte, mis minust saab wõi mis ma teen.“

John oli nende sõnade juures ära kahwatanud, kuna Dorothea õnnelikult naeratusega tema otja waatatas.

„Sa ära minu pärast murese. Ma wõin tallipoisi wõi meie wana majawalitseja Williami iga filmapill omale abits kutsuda. Minu tädi elab esimesel korral uulitsa pool, mina aga hooivi pool, pealegi magab tüdruk ligidal. Me maja

on nõnda waba igast tähepanelust, et meid siamaale veel keegi kutsumata küllaline seganud ei ole ja ka loobetawaste segama ei saa. Ma usun seda kindlasti.“

John tumardas ja tähendas tõselt:

„Annaks Jumal, loodame, et nii läheb.“

„Kas sa homme sija tuled?“ küsis Dorothea, kui John lahkus.

Noormees awaldas nõusolemist ja läks.

Dorothea tahtis võeraste juure tagasi minna, kui ta tähele pani, et kiri ikkagi veel tema käes on. Ta ruttas kiireste Johni järele, awas koha ühe ja tutjus teda tagasi. Aga John oli juba kadunud. Ta jäi seisma, teadmata, mis teha, luges uueste kirja läbi, kuna tema koha rahutuft awaldas. Kõiksel ruttas ta, ilma et võeraste juure oleks tagasi läinud, oma magamisetuppa. Tähepanemiseväärt nähtus — oma kauaaegse tutwuse peale waatamata oli Dorothea Johni käest kõigest kaks kirja saanud. Ta awas oma ehtelaua laela, wõttis mõlemad kirjad välja ja wõrdles neid hoolega selle kirjaga, mis täna õhtuks Johnile oli saadetud. Kõiksel hüüdis ta:

„Mis tähtsus sel oleks? Mis see tähendab?“

Ta oli leidnud, et tänaõhtune kiri samasuguse käekirjaga oli kirjutatud, kui teisedki — Kõikred Johni käekirjaga! Suure waewaga läks tal pärast korda end pidulistele rahulituna näidata.

Wahepeal ruttas John kiireste koha, kuhu ta peagi jõudis. Natukene aega hiljem astus ta Elberoni majast välja, klubi poole, kuna kolm meest temale järgnesid.

Johni lahtumine preili Pageti juurest oli wististe teistele eestujuts, sest kõik võerad hakkasid üksteise järele lahutama, nii et poole tunni pärast kõik olid ära kutsutatud ja Dorothea oma tупpa läks, kus ta ühe tooli peale istus. Tal ei olnud veel mingisugust tahtmist magada, ta see leidus, mis ennem ilmsiks tuli, ei lahkunud ta peast.

Sõpüks süttas ta ühe wäikse lambi põlema, mis tema ehteasjade laual oli, ja vaatatas veel kord poosikast kirja läbi. Ei olnud mingisugust kahtlust, see oli seejama käekiri, mis kahe eelmise kirja peal! Ja ta luges lõpmata korrad kirja läbi, kuni ta algutades lambi ära kustutas ja uueste akna lähedale pingi peale istus.

Miks, küsis ta eneselt, oli see — mees, kes alles hiljuti tema elus mingisugust osa hakkas kaasa mängima, nõnda jaladuslik? Aga tal oli siiski usaldust tema wastu.

Ta ei teadnud, et samal ajal aias, põelaste wahel, keegi mees pillus, ta teraselt kuulas, kas iga kahin ja rõõm waitunud oli. Sel mehel, keda pimedas waewalt näha wõis, oli must maste näo ees, tal olid mustad kindad käes ja must ülikond seljas, aga ta luue krae oli ülesse keeratud. Sõpüks tegi ta ühe liigutuse, ja kui majas kell lööma hakkas, ohkas ta kergendatult.

„Nüüd, wõi kunagi mitte,“ pomises ta taha. „Msi läheb hästi, kui ma wiga ei tee. . . Kuus inimest on majas — tüdruk, wana naisterahwas, majawalitseja ja kolm teenrit. Need kolm wiimast on esimesel korral, aga nad magawad nüüd ja neid ei wõi sellepärast arwesse wõtta. Majawalitseja magab all; wanem naisterahwas eestwas — jääb siis veel neiu üle, ja kui ta tema kuulaks, siis on mul ikkagi aega ära põgeneda. See lugu wõib sellepärast wõris lihtne olla — lihtsam kui mõni muu wägitükk, mida ma korda saatnud olen.“

Mees puges kiireste läbi amaruse maja juure, mida ta hoolega pimeduses uurinud oli, nii et ta ühikute tubade, elanikkude ja maja iheäraldustega tutawaks sai. Ta teadis, kust ta kaitses leiab, ja kust ta põgeneda wõib. Väljas läks parajaste politseinik mööda; nüüd jäi ta peatama ja waatatas põelastikku. Siis läks edasi. Musta näolattega mees ohkas kergendatult.

„Ma wean kihla, et Burt ja tema jüingrid mind veel klubis walwawad,“ pomises ta oma ette. „Kui ma oma asjaga walmis olen, siis waja korraks klubist läbi minna.“

(Särgneb).

Esimene Wene korralik sõjawägi. Peeter I ja tema mängupolk.

Wabadus!

Pašude müüride wahel, raskete ahelatega kinni, oli ta juba aastafajad mööda saatnud; wahel harwa, kui wangiwahit wähe hooletum oli, sai ta wäitsest alnast wälja waadata, ja sedagi ainult filmapilguts! Kuid siiski nägid teda inimesed, ja meeletu ihaldus tema järele täitis kõiki südameid; peale nende, kellele tema wangipõlw eluüsimuseks oli.

Kui mitu korda olid hulljulged püüdnud wangikoja müürist purustada, palju, palju noori elust kustus, kõwade seinte wastu asjata tormi joostes. Juba mõnigi kord olid peaaegu kõik talistused eest mõidetud, müürid langenud, ja filmipimestawas hiilguses seisis tema oma wabastajate ees; aga ikka ja ikka jälle said mõitu wangihoidjad, ja — langesid langesid. Weel kindlamad kui enne, ehitati müürid, weel tugewamalt koideti wang kinni, ja — ta oli peaaegu unustatud pealtnäha, aga inimeste südames elas ta edasi, ja kaswas ihaldus kuldse wabaduse järele, kaswas kuni sai nii tugewaks, et ühe liigutusega purustas müürid ja ahelad, wangistas endised wangihoidjad.

Kui jumalanna, seisis ta oma wabastajate ees. Kuldsed kiired olid pärjana ta ümber, nende hiilgus täitis otsatu ja Wenemaa, oli näha üle terve maailma. Kõik inimesed, wana ja noor, waene ja rikas, kõik unustasid omad mured ja hädad, sirutasid käed tema järele, ja kõigile naeratas ta wastu, ja tuhande häälelise kõlaga täitis see naeratus hingest; kõik tundsid, et on langenud orjaahelad, mis aastafajadki kõiki sidusid. Lootus annetas mõtteleenule tiivad, ja roofilistes wärwides paistis tulewik.

Wabadus hakkas walitsema! Seal tulid pimedusest tumedad kujud, widewiku warjul lähinesid nad wabadusele, ja salakawalalt hakkasid nad tema troontalust kõigutama, tema hiilgust rööwima. Lääksid mööda päewad, kadusid nädalad, ja iga päewaga lahwas Wabaduse sära; tumedad jõud tegid oma töö osawalt, ja asjata hüüdis Wabadus abi. Tema truud kaitsjad olid jõuetud midagi teha tema kasuks; liiga osawalt tegid oma töö Kainid, tõukasid Wabaduse troonilt, ja panid tema asemel walitsema meeletuse.

Ja Wabadus, mis weel hiljuti säras pimestawas hiilguses, läib wäsinult ringi, ja paludes sirutab käed möödaminejate poole. . . .

R. P.

Rolm ustawat.

Karl Bienenstein'i imelil jutt.

2

"Kuid, kallid naaber, sa tead, kuidas me wargapesa asjad seisawad. Kui sa ka lõik majad läbi otsiksid, ja ei leiaks ometigi midagi. Ja muret on palju ning pilget. Dotame, mil waras enese i.e ära annab."

Nende ja teiste tarkade sõnadega lasks kõrtsmitl end troostida ning läks koju, salalised enese ette naerdes, kui hästi tal korda oli läinud külawanemat wõerastele jälgedele juhtida.

Euli Radripäew, wõeraste hulgas oli ka mölder. Ta oli külawanema õnnetuselt teada saanud, nii et tal nüüd lõik teada oli. Seepärast tellis ta enesele seapraadi ja kiitis seda õige laialt. "Noh, tuule, kõrtsiwapa," arwas ta, "draad oli aga tore! Peaagu nagu külawanema emis. Külawanemal on ilka kõige paremad sead, ja nad on ka taunis odawad — eks?"

Kõrtsmitu nägu läks tumepunaseks, siis aga togeles ta: "Ma ei ole veel lünaqi külawanemalt figu õstnud. — Kuid siin walitseb kuratlik palawus." Siis äigas ta oma walge põllega üle näo, et teine ta puna ei näeks.

Mölder aga pajatas edasi: "Jah, niisugune äri ajab palawaks. Ja enne on sul ka palju teha olnud. Enne kui sarnase hea prae lauase saad. Emistel on wisa hing, iseäranis siis, kui neile kohe hästi sisse ei sorka."

Kõrtsmitule ei olnud sarnane jutt sugugi meelt mööda; ta ütles, et waja olla tantsutsaali rutata ja kadus.

Mölder naeris peosse, sest nüüd teadis ta kindlaste, mis teha.

4.

"Sõtemäe" kõrtsmitu wiinast teati rääkida, et hädaohelik olla teda suuremates hullades kõhtu walada, sest magamajämise korral süüta ta kõhule augu sisse — nii hapu olla ta. Ainult wisklemine ühe külje pealt teise peale wõiwat siin aidata, sest siis ei olla wiinal aega ühe külje kallal häwitufetööd teha. Kui me nüüd jutustame, et mölder, pärast seda kui ta kõrtsist koju tuli, end woodis edasi, togasi weeretaks — tuleb eht nii mõnegi suust mõni "aha" kuuldawale.

Sel "ahal" ei ole aga seekord põhja all, sest mölder ei wifelnud mitte wiina pärast, ei, ta andus musta plaani, kuidas kõrtsmitule lätte maksta; ta pildus mõtteid ühest äju weereft teise, ja need liigutused panid terwe teha neid kordama. Oli raske töö. Korra oli plaan ülewal, waim all; kord waim ülewal, plaan all, eht, lihtsalt ütelda, kord arwas mölder, et plaaniga hakkama saab, teine kord aga pidas ta paremaks, teda kus see ja teine jätta.

Kuid mis plaan see oli? See oli kuratlik weenite plaan, mille peale isegi kawal Odüsseus uhke wõiks olla. Lõpuks oli plaan lõpulikult ülewal, see on: mölder oli otsustanud, teda läbi wiia.

Lugu sündis enne jõulu. Kõrtsmitl oli uut wiina tellinud ja palus nüüd möldrit, nagu alati nii ta seekord, mõlemaid waadid raudteejamaast ära tuua. Mölder oli sellega kohe nõus, kuid lahjates ainult, et ta hommitul ei saa sõita, sest siis pidada ta kõdru pagarile jahu ära wiima. Kõrtsmitule oli lõpuks ükskõik; ta oli isegi ülehomsuga nõus.

Mölder õerus naerdes läbi. Oli juba pime, kui ta teisel päewal läbi tormi ja lumetuisu koju tuli. Walju "nõõga" sõitis ta due ja ajas hobused otseteed talli.

Seentufeswalmilt ruttas möldripoiss kohale, et hobuseid lahti rakendada. Mölder oli terwe aeg ta kannul; lõpuks saatis ta poisi tarre, et see sealt wafara ja kangi toots, sest waadi küljes olla mõned witsad lahti tulnud, mis ta jälle koha'e pidada panema. Ei tohtimat juhtuda, et wiinast weidigi maha jooksetks, ja tuju ei olla tal ka oma lahute lihts weelgi lahjutatu maksta.

Järele mõeldes, kui paha on teisi inimesi aidata, ja seda tarka nõuannet kaaludes, tõi möldripoiss soowitub

tõrriistad talli ja küsis, kas ta ka ei wõiks aidata, mille peale mölder kindlast eittawa wastuse andis.

Nüüd alustas mölder oma saladusliku tööd. Ta pani kangi waadi ja witsa wahela ja hakkas kangle wafaraga pihta andma, kuni wits weidi oma kohalt nihkus. Nüüd tõi ta wäitse naelapuuri wälja ja puuris witsa alla wäitse augu. See oli raske töö, sest tšhe tammepuu teadis, kellel õigus oli, ja pani seepärast kindlasti wastu; ning mölder pidi aru saama, et jumalad iga hea asja ette higi olid seadnud. Kuid ta oli igas asjas meister, ja juba kümne minuti järgi nägi ta oma suureks rõemuts luldalikat woolawat, mille ta hoolikalt tühja meetoobrisse juhtis.

Kui toober täis oli, tõmmas mölder westitaskust puupulga wälja, mis täpipealt auku passis, ja lõi selle paari tugewa wafaralõõgiga lõwaste kinni; siis aga kahmas ta uueste kangi pihta ja nihutas witsa õigele kohale.

Jällegi woolas mööda möldri walgeft hapu higi; mölder oli oma töös nii tragi, et sugugi tähele ei pannud, et tallile üle due teegi meesterahwas lähenes. Alles kui külawanema tutaw hääl ta kõrwu puutus, ehmatas ta ja lasks wafara ning kangi maha kulluda.

"Noh, mis sa nii wäga ehmatad? Mis sa seal teed?"

"J—i—i—wits on lahti läinud, ja ma katsusin teda jälle õigele kohale nihutada."

"Ah nii," arwas külawanem, algas aga ju teisel silmapilgul jahitoera eestujul mööda talli haistma.

"See on ju wiin!" sõnas ta siis.

Wahapeal o'i mölder wankeit karanud ja seadis enese toobri ette, milles kalliks märg peitus. "Jah," lausus ta siis, "tõin täna kõrtsmitule. Suln parajaste siit mööda, seal oli aga kogemata wits lahti läinud. Seda tahtsin kohale nihutada."

"Ah nii," lausus külawanem ja piilus möldri jalgade wahelt läbi toobri poole.

"On see eht ta wiin?" küsis ta süüta näol ja näitas kõrmega toobri poole.

"Mis ja weel ei arwa! Westi, westi. Tahtsin hobuste juua anda," waletas mölder meeltärabeites ja kahmas külawanema käewarrest kinni, et piin'iktu juttu tudagi lõpetada. "Mine, lähme tuppa," ütles ta liigutawal hoolitsemise toonil, "sa wõiksid eht nohu saada. Sul on muidugi jälle külaasjad diendada."

Külawanem ei saanud teise hoolitsemisest suureste aru, kuid ta tegi, mis lästi ja jõi ühes möldriga paar liitrit õunawiina.

Ülendatud meeleolus sammus ta umbes pooltunni pärast jälle kodu poole, sest jahutott oli ta südame pealt langenud; ta tundis suurt rõemu, et ta wiimase abil kuri-tegu oli trahwinud, kuigi alles weerand aastat hiljem.

5.

Aljaolu, et "Sõtemäe" kolm külaestajat üheteise patust teadfid, tegi nad wäga huwitawaks. Nad piilusid üheteise järgi teatawa armutadedusega, kuigi sel kadedusel midagi armuga tegemist ei olnud — teda oleks wõinud wast "pahaks südametunnistuseks" nimetada.

Kui külawanem kõrtsmitu ja möldrit iganes koos filmas, pistis misti asi nagu nõelaga ta südames, leidis aga mölder külawanema kõrtsmitu juureft eest, siis hakkas ta süda nobedamalt kloppima, ja kõrtsmitul ei wõinud kuigi hea tundmus olla, kui külawanem ja mölder üheskoos kõrtsituppa astusid. Ja mida enam nad ühtteist filmas pidasid, seda enam hakkasid nad kartma, et eht teised kats omawahel kokku on leppinud. Pilapeale aga muutus see armamine täitsa kindlaks: jah, teised kats katsuwad teda waelesteft puuri toimetada, kuid tema, tema, tema—!

Ja igauks pigistas käd rusikas ja wandus piha wannet, waenlastele weelgi hullumalt kätte tafuda.

Ühel heal päewal tuli siis see laua oodatud ning laua karbetu. Rohuteener. Nagu ilka, oli ta punane habe saffi läinud, ja ta salalikud filmad loitsid. Kõige enne läks ta külawanema juure, awas tõffel näol musta naptoti ja wõttis sellest kats sebelistest wälja, mille tummalt külawanemale ulatas.

Willem Koosmann,
Kaplast. Saawatud.
Kodu parandusel.

Gustaw Juhlen, Jakob Andrespu, Ruust,
Kolga w. Kõnnu w. Kõit tegewas sõjawäes.

Johannes Esfer,
Kobbla w.
Tegewas sõjawäes.

See awas amelikku kirja ja luges:

„Serra Madis Obermeier,
Istemäel.

Eulge 14. weebuaril, kell 9 homm. rahukoh-
tusse, il saali, sest teil on seal asi ees. Mitteilmu-
mise korral maksate 3 rubla trahwi.

E. rahukohus.“

Külawanem wahtis paberile. Jah, see oli tema nimi
ja eesnimi, kuid selle ees ei seisnud „külawanem“. Selle
tiitli arajätmine ütles tale kõit. Jah, tõeste, kõrtsmit oli
ta ära annud, ja mölder oli ta peale kaebanud. Do, oo!
— Kuid, wõib olla, oli lugu ometi teine.

„Jah, mis pean küll kohtusse minema?“ kogeles ta.

Serawalt kõlas wastus: „Seda ei tea mina. Kuid
sellepärast, mis seal seisab. Muidugi kuritegu, muud meil
ei ole. Palun andke altkiri, et kätte saite; pean veel
mõldri ja kõrtsmitu juure minema.“

Viimased sõnad kaotasid külawanema tahtluse. Kuid
asi ei pidanud nii lihtne olema. Langeb mantel, siis peab
ta würst langema, eht „istemäelaste“ moodi öeldud: pis-
tetatse külawanem tüüri, siis peawad ta wolinitud istuma.
Külawanema filmad särasid, kui ta lausus: „Tähen-
dab, kõrtsmit ja mölder on minu wastu. Hüüa, et seda
tean. Seadfin juba ammu, et nad minu peale kadepad
olid. Kuid nüüd ei taha ma neid enam taitsta. Nüüd
ütlen awalikult, mölder on kõrtsmitu wiina waras. Ma
ise olen seda näinud, wõin seda tunnistada ja selle peale
wanduda!“

Kohtuteener pigistas filmad kinni, surus huuled üks-
teise peale, nii et need nagu kats worstikest wälja nägid
ning küsis läbi hammaste: „Wõite seda tõeks teha?“

„Muidugi wõin seda,“ ktsendas wihale äritatud küla-
wanem.

„Kudas oli siis lugu?“

Nüüd tõmmas kohtuteener taskuraamatu wälja, küla-
wanem aga jutustas laial suul ja suure heameelega.

Kohtuteener sammus otseteed kõrtsmitu juure ja andis
sellele samase kutse ära. Kõrtsmitu filmamunad tulid hir-
muga pea wälja, ja suures hirmus leeras ta lehel teise
külje, lootes, et eht teine pool efimese külje wastand on.
Kuid selg oli täitsa walge, nii et me arwama peame, et
ta asjad wahetewahel waletawad.

Lõpuks oli kõrtsmit nii kauget, et ta weidigi suud wõis
awada; kuid sõna, mille ta läbi suu awause ilma tahtis
saata, ei tulnud tale meele.

„Kirjutage alla!“ ütles kohtuteener karedalt.

Nüüd alles tuli kõrtsmitul sõna suust: „Sellele ei kir-
juta ma sugugi alla, sest see on ju närutemp!“

Digluse teener waatas kõrtsmitule häwitawal pilgul
otja ja lausus siis selgelt: „Kulit rahukohus ei jäta
teid sääraste sõnade pärast mitte trahwimata, pidage
seda mees!“

Kõrtsmit ehmatas ja hakkas end wabandama: „Ma
ei mõelnud mitte kohut, waid neid, kes mu peale kaebasid.
Ja neid ma tunnen — neid kahte. Neid tunnen hästi.
Kas ei saanud eht mölder ja külawanem ka midagi sarnast?“

„Wõib olla.“

„Aha, waata, nii see lugu on. O, ma tunnen oma
mehi. Seate, ma ei ole veel iial midagi kurja teinud,
kuid mõlemad isandad on ühe waiba all. Nad tahawad
mind wolitogust eemale tõrjuda, et nad ise seda paremine
toimetada wõiksid. Kuid see ei lähe neil korda, see mitte.
Sest teadke“ — kõrtsmit tuli kohtuteenerile lähemale, kes
firgelt seisus ja wahetewahel wälkust pildus — „ma tun-
nen külawanemat, kes warastab. Ma nägin ise, kudas ta
mõldril jahufoti üle löi. Jah, mina ise oma filmadega.
Nende samade filmadega“ — ta näitas käega parema ja
pahema filma peale — „nendega nägin seda.“

Diguse ja seaduse sulane muutus elawamaks. „Nii,
kudas see kõit sündis?“ küsis ta ja wõttis taskuraamatu
wälja.

Ja kõrtsmit seletas kõit wahetewahel maha, kuna tee-
ner kirjutas. „Sm“ga lõpetas wiimane oma töö ja lau-
sus siis pahakuulutawal häälel: „Olge walmis, kohtu ees
sama tunnistamast ja jääge töö juure. Ma soowitan
seda teile!“

Ja kiirelt kadus ta.

Ja läks mõldri juure.

Ra see õhtas, kuid ta suutis enese üle walitseda ja
kirjutas alla, nagu oleks see midagi äripaift.

See rahu wihastas kohtu julast, kes ta karedal häälel
küfima hakkas:

„Soo, wõi teil ei ole siis midagi teada anda!“

Mölder läks segasaks: „Ah? Mis peats siis mul
olema?“

„Te olete warastanud!“

Mölder läks lumivalgeks.

„Ah? Kes seda siis ütles?“

„Tean, teegi wõib isegi wanduda.“

„See ei ole tõsi!“ hüüdis mölder. „Ma lasin ainult
wiina toobri joosta, mis muidu maha oleks woolanud.
Kuid tean juba. Külawanem tahab, et ma wolitogust lah-
tuffin, sest ta kardab, et ma muidu tulewa kord külwane-
maks pääsen. Ja kõrtsmit on tema nõus, see naru, kes
korra külawanemalt terve emise warastas.“

„Ei ütelda emis, waid figa!“ parandas kohtuteener.

„Jajah, sea, kuid mis suguse, nii ilusa, pakku ja hea
lihaga!“

„Ja te olete seda näinud?“

„Ja muidugi, see oli reedel wastu Radripäewa.“

Ja kohtuteener tõmmas taskuraamatu wälja ja kirjutas
kõit üles, mis tale mölder ette ütles. Siis aga sammus
ta rõemsal meeleolul jällegi kodu poole.

6.

Sest päewast saadil walitses Istemäe kolme wolitogu
liikme wahel waitiw waen. Igaüks neist audus tasumise
mõtteid, kudas küll kõige parem oleks oma tunnistust koh-
tunitule awalbada. Igaüks arwas, et ta oma süüst waba
on, sest ta teadis ju ka midagi teieft pajatada; dieti oli
ta oma teoga ainult teise istemäelase kuritegu karistanud.

Nii jõudis 14. weebuar kätte, ja kõit kolm istemäe-
last istusid kohtu eest. Sigedalt istus iga üks neist
oma ette ja waatles altkulmu oma wastaseid.

Aleksander Kuul, Saaremaal. 1916. a. teadmata kadunud.
 August Steinfeldt, Põidla w. 19. sept. labingus langenud granadi läbi.
 Bernhard Günther, Saapjalust. Teadmata kadunud.
 Georgi Lillestern, Riiaft. 2 torba haav. Tegewas sõjaväes.
 Karl Käppa, Põidla w. Telefonistina karpatides.

Siis aga läks üks äkitselt lahti, ja kostis kohtuteenri tüdruki hääli:

„Herra Madis Obermeier!“

Wõbisevate põlvedega astus külawanem tuppa ja tegi kohtuniku ees sügawa kumarduse. See aga wastas terge niikutusega ning naeratas. Edeste, ta naeratas. Külawanemal läks see naeratus luust ja lihast läbi; parajaste tahtis ta inimliku wainutooruse peale mõtlema hakata, kui kohtuniku hääli ta kõrwu puutus: „Tunnete eht Johann Pühningeri?“

Külawanem waatas kohtunikule imestanult otsa. Mis pidi see küsimus tähendama?

„Johann Pühningeri, kes Jstemäel hingekirjas on?“ küsis kohtunik teinegi kord.

„Aga muidugi, kohtuherra, ja hästi!“

„Teate eht midagi ta sugulastest?“

Külawanema imestusel ei olnud piiri. Mis teadsid Pühningeri sugulased warastatud jahutotist? Kuid ta jutustas, mis teadis.

„Nii siis, te usute, et ta äiapapa talle 300 rubla wõis anda?“

„Mitte sugugi, kohtuherra, mitte sugugi! Ta äiapapa oli ise suur tülinoria, ja kui ta mõne kuu eest teise ilma läks, maeti ta wallawaesena maha.“

„Te arwate siis, et Pühningeri raha on warastanud?“

„Sugimata on ta selle warastanud, teiste ei wõi see sugugi olla!“

„Äänan. Te wõite minna.“

Külawanem tegi suu ja filmad lahti. Oli see töit? Wõi pidi sellele veel midagi järgnema?

„On teil eht veel midagi ütelda?“ küsis kohtunik.

„Ei, mitte kui midagi!“ togeles külawanem ja wantus toaft. Wäljas langes ta raskest toolile.

Kümne minuti pärast tuli mölder kohtutoaft ja langes nagu murtud sõnu, millega teada anda, kui rumalad nad olid olnud. Külawanem ohlas, mölder ohlas ja kõrtsmit lästas, ja see töit kostis nii turwa sünononiana, et külapeal tüki aja pärast wesi filmist „oolas ja ta waitfelt küsis: „Kõrtsmit, miks ei ütelnud sa mulle enne, et sa midagi ei ole lausunud?“

„Et midagi ei lausunud?“ tuli kõrtsmitu suust kaebliit häälitsemine. „Kui oleksin teadnud, et mölder midagi ei lausu, siis ei oleks ta mina midagi ütelnud!“

„Ma ei wõinud ometi midagi ütelda, muidu oleksid eht minust külawanemale teatanud, ja see oleks jälle minust midagi teadnud!“ hädaldas mölder.

Siin räägiti palju wõi mitte midagi, ja igauks kolmest ustayast seisist suure mõistatuse ees.

Õpups wõttis külawanem jälle sõna ja küsis: „Jah, mis oleksid sa mulle wõinud ütelda, mölder?“

See waatas kartlikult kõrtsmitu otsa, kes tale julgustawalt fosistas: „Räägi aga peale, naabrite, asi tuleb nagu nii päewawalgele.“

Siis ütles mölder järgmised tüsedad sõnad: „Noh, tead, külawanem, kõrtsmit on su emise waras.“

Külawanem ajas filmad pärani lahti, tahtis siis üles karata, kuid samal filmapilgul kostis kõrtsmitu rahustaw hääli: „Noh, ja selle eest löi külawanem möldri jahutoti üle.“

„Ja mölder on su wiina nahtu pannud, kõrtsmit!“ kisendas külawanem. Ja nüüd istusid nad jällegi kolmele, õhlastid, õhlastid, lästasid ja kurtfid.

Siis aga largas mölder äkki püsti: „Kuid, naabrite, me ei hakka ometi seepärast lohtu käima. Igauks maksab teisele, mis ta teisele lahju teinud, ja me jääme endiselt headets sõpradets. Ets?“

Jah, ja wemmalikult surusid nad üheteise kätt. Siis aga tuli külawanemale äkki meele: „Aga kohtuteener? Ma rääkisin tale sinust, kõrtsmit.“

„See lusi pea longu: Sa mina sinust, mölder.“

„Ja mina sinust, külawanem,“ teatas enesest kõrtsmitu kartlik hääli.

„Oh, meie eestlid!“

Sellele õiaele ofufese järgnes pikem waitus, kuni lõpuks jälle mölder pääsetee leidis.

„Ei tee midagi,“ ütles see. „Me ütleme, et see ainult nali oli, ja et me kohtuteenrit narrida tahsime. Ets?“

Ra see meeldis teistele, ja külawanem lausuf järgmised ilufad sõnad: „Ei ole midagi kenamat ilmaf kui wana sõprus.“ (Lõpp).

Muutlik süda.

Preili Helena pühitses oma tahtekümmend-seitsmendat sünnipäewa. See temal rüemupäew küll ei olnud, seft preili Helena, eht parem neiu Leena (seft niitwiifi nimetas ta ennaft nüüd) igatses tanu alla saada, ja iga uue aastaga suurenes see igatsuf, ja wähenes lootuf. Kudas see siis tuli, et see meeldiw neiu sentajani kallist abikaasat ei leidnud? Ta oli kaunis kena, mitte just filmapaistew iludus, aga siiski. Ja wäike kapital oli tal ka. Peale selle oli tal Sumal veel ilusa lauluhääle annud ja hea pea, nii et ta ilma takistufeta oma kodukooldipetajanna eksami oli teinud. Noh, mis siis küll see wiga oli, et ta südame soow täide ei läinud? — Aft seifis selles, et neiu Leenal liig muutlik süda oli. Neiu Leena oli mulgimaalt ja täitsa Eesti tüdruk. Aga kui ta Tartus koolipingil istuf ja haridust muutuda sai, siis tahtis ta korraga Saksja preili olla. Leena muutuf Helenaks. Ta läis Saksja plikadega ümber, ja tema kawalerid oliwad Saksja üliõpilased, nende seas ka üks parun. Ra leeri läks ta Saksja õpetajo juure. Ta rääkis alati faksakeelt ja häbenes, et tal wanemad eestlased olid. Paruniprouaks saada oli Helena elu eesmärk. Aga paruniherrad wiitfiwad temaga küll aega, juudestiwad ja lubasiwad palju, aga naisfeks Eesti plikat wõtta, seda ei mõelnud ükski nendest. Helena wihtas oma sündimise seifust kõigeft südamest. Mis hirmuf tatistuf see küll tema

elus oli, et ta eestlane oli! Lätšivad aastad. Helena sõitis koolipreiliks Wenemaale. Seal õppis ta ilusaid Wene õhvitseri tundma, kes ihu ja hingega wenelased olivad, ja kõiki teisi rahvuseid ainult pillatšivad. Helena ei tahtnud enam sakslane olla. Ta rääkis, et ema tal wenelane olewat, kais Wene kirikus, ja kirjutas oma päewaraamatud wenekeelele. Parunid olivad unustanud, õhvitseri prouaks tahtis Leenotšhka saada. Aga ta see ei jäänud nõnda. Tuli sõda ja Leenotšhka reisis kodumaale. Oh, kui suured muutused olivad seal juhtunud! Wenelaste ei räägitud palju, sakslased olid kõige põlatum rahwas; Eestist aga oli waimustus suur. „So, siis nüüd enam häbi ei ole eestlane olla!“ mõtles Leenotšhka. Ja ta hakkas Eesti ajalehti lugema ja kandis palitu peal Eesti wäwisi. Oli tõeste aeg mehele minna. Sakslased ja wenelased olid tõewale lüüatud; üks Eesti kirjanik eht arst, eht adwokat — waata, — see oleks juba midagi! Ja mitte enam preili Helena ja Leenotšhka, waid neuu Leena õngitšes õhinaga Eesti feltškonnas.

„Mis tore rahwas oleme meie, eestlased! Kui palju on meil weel jõudu tašwada, õitšeda; kui ilus ja luulerikas on meie keel!“ hüüdis ta waimustatud feltškonnas.

Aga pole hea kolm torda karwu ajada, sind ei tunta enam ära.

Ja nüüd pühitšes neuu Leena kahtekümmendšitšmendat süüripäewa, — ja meest ta itka weel ei leidnud, mitte ainuštli eestlast.

Need on ettewaatlitud isandad ja kardawad liiga muutlitku süüant.

Erna Eidemann.

Bilditšesed tulepiirškonnašt.

Uuel seisukohal.

Liikustime weršta 30 paremale poole, et uues elawmas kohas jõudu katšuda ja teisi wägesti puhlama lasta.

Peale ühe õõlise tubli reisu jõudšime kohale ja asustime weršta paar linnast eemal külasše puhkusele.

Sarilit tulepiirškonna pilt: purustatud majad, pomidest ülesõõpitud maapind; külaelanikutel wanad ja noored — peasjalikut naistšesugu — baiged, näginud... suur furnuaed wärššete haudadega, kus kadunute omatšed hommikul, päitše tõulul, wiirukit suitšetawad ja kolm torda ringi wastu päewa hauda lastawad.

Suštšusin ka parajasti matmist nägema ja selle kombed äratawad küllalt imeštšit.

Matšerong seišab paarist härgadega meetawast wantrist koos, eštšimeses istub õpetaja kirikuteenritšega, teisšes — nelja härgaga meetawas wantris — lastine puusärt furnu omakštega, kes kõit tee waljušte nutawad.

Peale paaritšõnalise furnu õnnitšuse ja puusärgi haudalastmise lastab õpetaja wiinaga hauda, jagatšše matšitšete wahel kašawõetud mälestuse leib ja loobitatšše haud pooleni mulda täis, wõetatšše siis kašatoodud elus lana wõi lammas ja kantatšše, jalgupidi riputatšes, kolm torda ümber ristit, lastetatšše weega hauda kolm torda ringi ja aetatšše siis haud mulda täis.

Pandatšše siis furnu riided, radjad, linad, telid jne. hawa peale, lastetatšše jälle weega ja jagatšše siis üks-hawal furnu omatššetele päranduseltš.

Tehtatšše siis hauale lüngas peale, lastetatšše weel kolm torda ringi ja lahtutatšše, waljušte nutšes.

Weel seššamal õõl wahetustime liinil olewad wäed ära. Järgmisel päewal asustime ümbrustonna tutwustamitšele. Waenlase ja meie wahel on S. jõgi ja waenlase pool küdal weel noor tihhe mets.

Et waenlase üle teateid šaada, lähime üle jõe, et päewal kohta waadelda — õõfel aga luuramitšele minna.

Läbi tihheda metsa astudes filmasime korraga salta waenlast, kes samuti luuramitšele wälja olid tulnud.

Silmapiitš jookšid lütid ahelas laiati ja andšid waenlase peale tuld.

Need wastatšid ja põgenesid siis laiati. Juba oli aga meie ahela parem tiw waenlase ühe ofa ümber haaranud, kes püštšid maha wištšatšid ja wangi andšid.

Wõštšime ka haawatud waenlased kaasa, leda feltšimehed maha olid jätšud, ja astustime tagašt, omalt poolt üšna lahtjuta.

G. Pruel.

Sõjameeste terwitused.

Tähelpanemitšes ja järeilmõtlemitšes Eesti neiudele.

Kirjalene sõjawäljal.

Räitšime hiljuti kodumaal käimas ja salme sealt nitšuguse mulje, mis wäga meie süüant rõhub.

Kodumaa õrnem sugu näitšše kaunis laiati ja agaralt sealolewate Wene soldatitšega širti löõwat. Wene soldatide wastu raitšše kaunis kaum poolehoidmine olewat, nitš et isegi mõned abielus naised, kellede mehed praegu sõjawäljal wiibiwad, sellest ofa wõtawad. Wene soldatid on enamaste kõit naitšemehed, mõned ka juba kaugel üle kolmekümne, suure habemega, kelledele wištš iga Wene dewta korwi annab, aga Eesti neiudele meeldiwad nad üt'emata, et lastawad kas wõi kotti ajada, et wenelane neid sellega bagaštši asemel ühes oma kodumaale wiitš, mis wištš igatord halewalt löpš ja — Wene Wanta naerab taga järele tšuhna neuu rumalust.

Põõran kõigi Eesti wendade tähelpanemitš selle peale ja katšume, et iga tüdrit, kes Wene Wanadega ümber aeleb, rahwa põlgduse alla jääš, temaga, išeäranis nooremad, kõit läbitšimised lõpetatš ja nagu šuremata juubiga ümber läitš.

Nüüd wištš ütšewad küll neiud selle peale, et „nütšid on wabadus“, minul on täieline häälõdigus ja ma wõin teha mis ma iše tahan. Aga, kui Eestimaa rahwas tahab prii ja waba rahwas olla ja oma autonomit, siis peab ta ka kultuura rahwas olema. See aga ei näita ju sugugi kultuurat, kui Eesti neiud ja nooritud sel ajal, kui nende kallimad ja mehed kaitšetraawis werepulme peawad, kodus Wene hallidega lõbujahti ajawad.

Wõitš olla, warštš, kui muulased omad tšäinitud, teelitšid ja kruusid kotti panewad, Eestimaašt wälja kompitšwad, Eesti poisid kodu tulewad ja oma kallimaid terwitšama lähewad, nendele siis wištš ka peale kallima kae paar wäitšest läitš wastu širutawad ja „traštštu paapa“ ütšewad. Kas siis nendest wäitšestest peabli meie tulewane kuulus Eestit sugu lastwama? Šalkšõnd Eestit sõjamehitš:

Paul Hõimola, Karl Luts, August Šuhanson, Jaan Zimmermann, Willem Suurewält, Gustaw Rafemets, Woldemar Pirn.

15. juunil 1917 a.

Sõjawäljal.

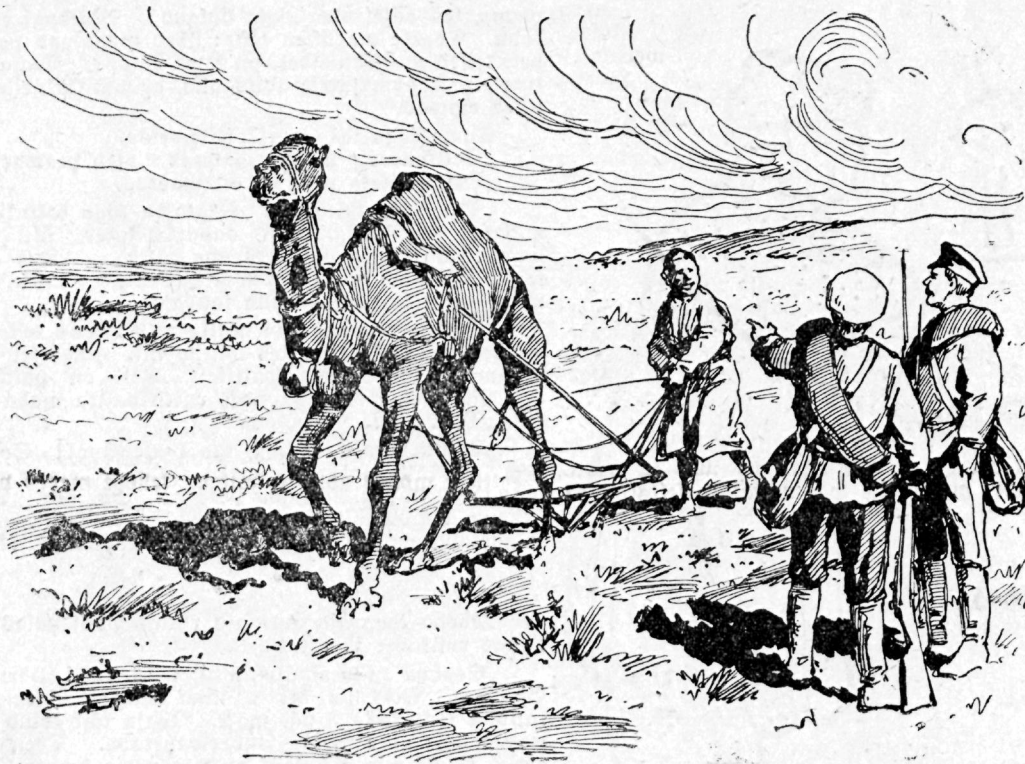
Kodumaa! Juba aastaid šinust kaugel olles, tunneme, šind armastajad pojad, šinu järele tungiwat igatšust. Šamume waimus šinuga ühes, šu noore wabaduse teede peal. Elame mõtšes šinuga kaasa šu mured, rõdemud ja kurwastšufed.

Muistšesed Šaara tammikutud, ja wühad hiied, ajage uued wõšud oma tšõunenud kändude seest; wainud, aasab, luhad, lõtkage tuhandest lilledest; wabadusepäite, šoenda ja šofuta meie kallitš kodumaad! . . .

Šiitš — „Kaugelt näeme kodu lastwama“ . . .

Jõudu, šindlust ja edu šoowime teile, kodumaalased, kõigis teie tegewušes ja ettewõtetes; ja terwitustš šüdamitšitš teile, paremad, kaunimad, kodumaa tüitšed! Terwitades:

Alex. Timm, M. Weinberg, A. Silbernagel, Joh. Karm, J. Masing, Aug. Kruus, J. Parm, Lud. Lott, Ed. Arm, R. Ormus, Karl Puusep, A. Saarnit, P. Koostenberg, J. Kruusel, A. Šeppt, M. Dwiit, G. Werro, E. Rask, Aug. Šiffer, J. Kreegi, Juh. Noorenberg, A. Š. Itš, J. Grün, J. Adamson, P. Šulba, J. Miitš,

Wäike-Aasias. Wene sõjamehed imestavad haruldast ländjast.

S. Sambil, A. Laamus, S. Mets, R. Tammi, J. Suur-
last, Otto Lüs, A. Lurich, J. Jakobson, S. Varakas,
A. Pult, J. Kääpa, J. Madison, Aug. Kottas, J. Dantus.
Euleetiniil, 20. juunil 1917.

Rodumaalt eemal wiikides, terwitame waba kodumaa
neidust ja palume igawuse lahutamiseks kirjawahetust.

G. Kalt, A. Solzmann, A. Waga.

Meie aadress: Действующий флотъ. Служба связи.
Ледоколь „Гор. Ревель“ Г. Калтъ, А. Гольцманъ, А. Вага.

Ruht tuul, sealt meel.

Richard Charles.

On inimesi, kes vastu tuult ei wõi käia. Niisugusi
inimesi on sagedaste ka rahameeste seas. Kuna iga töö-
line sibiitlikult, tööle minnes, ruttab, olgu tuul wõi maru
vastu, ei tee teda rahamees jalutades mitte. Niisugune
rahamees ootab aega, mil tuul pöörab. Seft on ju nii
hea tuulest tantud saada. Tuule vastu minna o'eks töö-
tamine, aga töötamine on rahamehele wastumeelt.

Niisuguste rahameeste mo toks on: tuht tuul, sealt meel.
Nii ka poliitilises elus.

Seasüdamline rahamees Must lõi uulitsast uulit-
sasse ja tundis, et ta alla tuult läks. Ta oli kui uueste
sündinud. Ta on ajutise walitsuse poolehoidja ja teeb kõik,
mis kindlustaks tema olemasolu.

„Kui hea on elada wabal kodanikul,“ mõtles ta, „kui
inimesed ühemeelsed ja kõik demokratilise wabariigi poole-
hoijad oleksid. Ma katsusin kõik teha, et revolutsioonilise
rahwa nõudmise wähegi wastata. O, et ka teised inimesed
oma kodaniku-koostest aru saaksid!“

Ta waatas möödaruttawaid inimesi ja lisas juure:

„Kui armsad ja ühemeelsed nad on! Ei ole nii kui
wana toora ajal, kus inimesed wihaga täisöödnud kõhu-
landjaid waatasid.“

Ta nägi oma kõrwal kedagi lahja näo ja halli wam-
musega meest.

„Waelele,“ mõtles Must, „see on wist wangimajast
lahti lastud, kuna ta seal tühise asja pärast on kinni is-
tuma pidanud. Niiud ei ole tal enam kohta, kuhu minna,
seft see feltstond, kes teda waletee peale on saatnud, ei
wõta teda enam oma selka. Neil on küllalt, nad ei tunne
seepärast oma wähemat wenda.“

Seasüdamline rahamees läks hallis wammuses olewa
inimehe juure ja lõi tema õla peale.

„Waelele,“ ütles ta kaastundlikult, „kas ma ei wõi
teile juhatust anda sel eluteel?“

„Mis?“ imestas wõeras.

„Kui teil ulualust ei ole, siis . . . minge ja andke end
üles . . . Teie teate, et ministri Kerenski soowil —
andku Jumal tale pikka iga! — nende ülesandmise täht-
aega, kes lord kudagi ühissonna seaduste vastu ekfinud
on, pikendatud. Minge rahuga, ja pool teie wangistuse-
aega on lühendatud . . .“

„Mis te tahate? Mis teil waja? Rudas julgete
waba kodaniku rahu rikkuda!“ karjus wõeras haawatult.
Seasüdamline nõuandja taganes kohkunult.

Elu hoowas uulitsal endist wiisi. Päite kaldas inimesi.
Aga seasüdamlise rahamehe hinge asus itka enam ja enam
kaastundmust.

Ta nägi ühe kaupluse atna ees kedagi lühitse aluse
ning laiaäärilise kübaraga daami.

„Waelele,“ mõtles halatseja, „ta tahaks omale pikemat
kleiti osta, aga ei wõi, riie on kallid, kaupmehed nõuawad
määratut hinda. Naisterahwaste elu on halb. Wõib
olla, tahab omale ka inimlikumat kübarat osta, mille ääred

„Mis põhjusel ja arvad, et find soldatiks ei võeta?“
 „Ma . . . ma . . . olen . . . ainuke . . . mees . . .
 naisel!“

möödaminejate ja vastutulejate kõrvad maraskile ei lööks
 — aga ei võdi, puudub raha.“

Heasüdamlike rahamehe üle võttis iseäraline taastund-
 mus võimust ja ta lähines daamile.

„Preili, aulik preili,“ ütles ta ja kobas rahakoti jä-
 vele, „ma tean, et praegu elu raske on, ipeäranis naiste-
 rahval, kes noor on ja mintsi ja lintsi armastab, — aga
 sellega peab leppima . . . Teie soovite muidugi omale
 uut, pikemat alust, et külm jalguft tinni ei hakkaks, ja tit-
 samat kiibarat, mis teiste ninasi maha ei viiks, aga teil
 puudub selleks võimalus. Seepärast ärge vihastage, kui
 ma selle puuduse kõrvaldamiseks omaft pistust teile küm-
 nist annan.“

Ja heasüdamline rahamees pakkus daamile rahapaberisi.
 Daam vaatas oma mustade rõngaste sees olevate
 filmadega võeraskavalt rahapat'uja otsa. Siis tuktatas
 äkki ta nägu ja ta kõrge rind hakkas kiireste lainetama.

„See on häbematus,“ hüüdis ta ärevuseft värisedes.
 „Kelleks te mind peate? Kas ma siis tõega . . . niisuguse
 naisterahvana välja näen? O te häbemata . . . mees-
 terahvad niisugused!“

Heasüdamline inime langes kõssi.

Nüüd vaatas daam lahket inimest põlgitult ülevalt
 alla . . .

Siis pööras tale selja ja kadus rahwawoolu sekka.

Õffel, tuttawa juureft koju minnes, pani lahke raha-
 mees kedagi hiilivat logu tähele.

„Kui ma ta päewal ekfiin,“ mõtles ta, „siis ei ekfi ma
 õffel mitte . . . Misugune peab küll selle inimese kodu

olema, kes õffel ulualufeta hulgub? Muidugi ei ole tal
 kodu. Edeste ma ütlen teile: ühed magawad patjade wa-
 hel, teised uulitsatimidel, on's see õigus? Waja waewa-
 tutele ja koormatutele abiks olla, aga mitte neile, kes kül-
 luses elawad.“

Tume logu jäi tema kohale seisma.

„Seltfimees,“ ütles rahamees, „oled peawarjuta?“

„Olen katteta peaga,“ oli wastus.

„Waadake, tuleb uue asutatawa logu kokkutusumiseni
 oodata. Kui sotsialistiline wabariit tuleb, siis jaotatakse
 warandus ära, igauks saab ühe palju . . . Kas ma teile
 seniks osa oma pistust ei wõi pakkuda? Sähle, selle eest
 wõite täna tufagile ulualla saada.“

„Mis? Teie annate mulle pisut, kuna teil omal tu-
 handes pangas on,“ ütles hiiliv isik. „Ei, seltfimees —
 jagame kristlikult, demokraatlikult. Teil on palitu, minul
 aga pinsat nürus. Eõmmate ruttu palitu maha!“

„Mi . . . is? Rudas?“

„Eõmma palitu maha, kas kuuled wõi! So, see on
 hea. Nüüd pinsat. Rutem! So, see on hea. Nüüd
 saapab. Rutem! Muidu põletan. So, hea. Sõrmused.
 Rutem, muidu läigatan ühe wastu kuulmist. So, hea.
 Wahetame müftid ta. Nii on seltfimehelikult, etš?“

Mööda ämaraid uulitsaid ruttas pool halasti inime,
 puhus rufilasse ja ütles:

„Seal on ju wennafus, seltfimehelikkus! Põhwi, kurat!
 Aga pea. Mis siis, kui ta mina kellegiga niimoodi wa-
 randust jaotaks? Tubli mõte. Waja kõit kolud üles osta
 ja iga õõse uute wastu ümberwahetada. Seen tohe al-
 gust. Sealt nurga tagant on hea peale karata . . .“

Ja poolalasti inime seadis end nurga taha peale-
 targamiseks walmis.

Mititingul.

Sõmmit hakkas juba loitma, kui Rähk wõfinult, keel
 suus tinni kuitwanud, suu kõigest hingest rääkimiseft haige,
 loju poole sammus. Juba õhtust peale oli ta tagafitõhlu-
 mataalt uulitsanurkade „mititingutel“ waielnud, rääkinud,
 karjunud, püüdnud omi wäljaautuid mõtteid teistele pähe
 panna ja selgetks teha, „pimedaks hulgats“ neid nimetades,
 kes tema fetustete peale naerataftid ja neid püüdis üm-
 ber lükkata.

Kuid nüüd, loju woole sammudes, tundis ta mingisu-
 gust tühjust, tale paistis korraga, et tema sõnad nii usal-
 dusewäärilised ei olegi, et see, mis tale enne tuldsele oli,
 nüüd mingisuguseft pudruks on muutunud, kust midagi
 wõimata oli aru saada.

„Kurabi kodanlane! . . .“ pomises ta. pimesi laterna-
 posti wastu pead ära lüües. „Tume jõud . . . Laterna-
 postid kest trotuaari, just kui muud kohta ei oleks . . .
 Seadku kest uulitsat, katusele . . . eht . . . mis kurabi pä-
 ralt nad siin ilma tööta webelewad ja õhtusti kaswatawad,
 jooksutraami niisugused! . . . kaitseks tööliste kasufigi . . .
 Ma panen homme hirmsa protesti ette, et . . . noed linna-
 isad mitte kest trotuaari ei tolgendaks ja töörahwale was-
 tu pead ei tongiks, eht . . . kui tongiwad, siis . . . palka
 juure . . . palka juure . . .“

Pomisedes, ühe mõtte pealt teise peale hüpates, pea-
 ajudes kui pudrupajas ümber kolades, iontis Rähk ebasfi,
 waftis kõnnitee walendawad tiwa ja halli taewast, kus
 luu kahwatus walguses ümmargused kõhub ja rahakotid
 keerlesid. Kusagilt aga, kust wõimata midagi näha, hirtwi-
 tas salakawal nägu, hambaid paljastades, filmadega ku-
 rattitult walgutades . . . Rähk püüdis selle eest kõrwale
 kalduda, püüdis mõtteid teisale juhtida, kuid see lasus ilka
 halastamatalt ta kufil, pilgutatas filmi ja maigutas suud.

„Homme räägin . . . kurabi kodanlased kõit wälja ar-
 wawad, et aga meid puruks litsuda . . . naerawad nee-

Sõnakuulelik haige.

"Mulle räägiti, et teie haigusest hoolimata tantsupidul olete käinud?"
 "Aga teie, doktor, ometi iife soovitate mulle tubliste higistaba!"

tud . . . küll meie abindud leiame . . . meie . . . meie . . .
 võtame raha ära — jaotame kõik ühetasuliselt . . . ma
 võtan ille poole oma, avan väikse poe . . . vat, kus raha
 tuleb! . . . Elagu porlelariaat! . . ."

Soe, lämbunud seintest palavuse mõjul välja imbuv
 aur tungis pahinal Rähile vastu õhetavat nägu, kui ta
 tojautse raginal lutust lahti keeras ja kotta astus.

"See on see tööline elu . . . kui ori . . . urtsitus . . ."

"Erepp nagises tafalefi kiunuvast raskete sammude all.

"Karjub — las' nad karjuvad . . . meid oma nõusse
 ei saa . . . orgunseeritud tööline . . . soffitõmutratt . . .
 ei usu . . . ei usu . . . ei usu . . ."

"Vanamees, kurilloom, mes ja aeled mööda uulitsaid
 terwed õdd läbi! . . . Zuba varsti töölemineel käes, tema
 aga kolab . . ." kriisutas korraga pimeduses Rähil külje-
 lont toa ukse lähelt. Rähil ei vastanud midagi, kosis
 nohisedes tuppa ja pugus woodi.

Segasteise peaajubesse aga ilmus kui kohutav tont
 igapäevane argipäevafus, tahmased töökoja seinad . . .
 Riis.

Mis mind wabas Eestis üllatas.

Richard Charley kinopilt.

I.

Kui väljamaal asuv emigrant, soovisin ka mina ko-
 dumaale reifida ja waba Eesti loowast tööst oja võtta.

Natute arwanud, mõtelnud ja endamisi mõidelnud,
 panin omale järgmise "deklaratsiooni" ette:

1) Kodumaale jõubes otsein oma ainukesse sõbra üles,
 et endist sõprust uuendada.

2) Otsin oma mõrja üles ja teen talle ettepaneku.
 3) Alustan taastööd waba Eesti ülesehitamiseks.
 Ma võtsin deklaratsiooni vastu, istusin wagunisse ja
 sõitsin rõemja meelega kodumaale.

II.

Reisutohwer käes, seisin ma oma kodulinnas watsali
 ees ja hüüdsin:

"Woorimees!"
 "Ükski woorimees ei liginenud woorimeeste-peatuskohast
 watsali juures.

"Mu kannatus lakkas ja ma läksin woorimeeste juure

"Woorimees, aega on?"

"Ei mingisugust wastust.

Ma ei suutnud enam rahulik olla ja karjusin:

"Woorimees, ärge magage!"

"Ärge karjuge, ma kuulen küll," wastas wiimaks üks

"Miks te ei wasta fiis?"

"Ma olen woorinaine, aga mitte woorimees."

"Ma näen küll, et te naissterahwas olete, aga woori-
 mehi hüütakse ju niimoodi."

"Mehi küll," torises woorinaine. "Ei ole see meile
 enam auks, kui meid meesteks kutsutakse."

"See küll, woorinaine, sõitke Mulla uulitsale Nr. 8."

Kui kohal olin, astusin trooska pealt maha ja kõlistasin.

"Siin elab herra Nälg?"

"Ja, olge head," ütles tüdruk.

Ma astusin sisse.

Sõber Nälg tuli minu juure ja asus kohwrist kinni.

"Mis sellega?" küsisin, selle üle imestanud, et sõber
 Nälg terwitufets minu käest kinni ei wõtnud, waid minu
 kohwri sangast.

Tallinna õõsised warjud.

„Et sa kohvrit keelad kõõti viimast, siis pean järel-dama, et sul seal sees toiduaineid ei ole.“ sõnas sõber hirmuga.

„Ei, toiduaineid ma kohvris ei pea,“ vastas tülmalt. „Sa oled ju minu sõber aga mitte mõni nälgunud rõõwel. Mis sa siis õige teesid, kui seal toit sees oleks?“

„Laseksin laua tatta ja me pühitseksime pidulikult jälle-nagemist.“

„Aga nüüd?“

„Nüüd on see võimata.“

„Miks?“

„Sul ei ole ju midagi kaasa.“

„Kudas? Siis tahad sina, minu sõber, mind minu oma toiduga pidulikult vastu võtta?“

„Kudas siis teistil! Kas sa oma tühja kohvriga siis veel minu sõber oled? Nüüd ei ole enam endine aeg. Kas sa tead ka, väljamaalane, mis toit siin maksab? Minult sellest võidksin ma su sõprust hinnata, mitu pead suhkurt, mitu puuda jahu ja mitu naela võid sa kaasa tooksid. Sina tuleb aga — ei midagiga.“

Sõber vaatas mulle niisuguse pilguga otsa, et ma selle üle häbi tundsin, et ma, tema juure külalisets tules, tema kostitamiseks midagi kaasa ei toonud.

Ma mõistsin, et toiduküsimus kodumaal sõprusest tähtsam on ja astusin, häbelikult maha waadates, ütlesin välja.

„Mul on veel tuttav, kes mind rõdemuga terwitab,“ mõtlesin ma uulitsal rutates. „Mis ütles küll minu õrn häbelik ja tagasihoidlik Anna, kui ta mind näeb?“

Ma astusin launis ärevast tema juure sisse.

„Ah, kudas sa elad, kallim?“ küsisin.

„Oh, kui õnnelik ma olen, et sind näen!“ hüüdis Anna mulle põlevate silmadega otsa waadates.

Ma olin üllatunud: kui kodumaalt lahtusin, oli see pilt nõnda häbelik ja mul oli õnn seda ainult juhtumisi tabada.

„Kas sa õiglane mõrka oled olnud? Kas oled mulle truu olnud?“ küsisin, kätt südame peale pannes.

„Kudas julged sa minust midagi halba arvata? Sinu äraoleku ajal ei ole minu juures peale mõne inglase kedagi olnud. . . . Kas sa ei võitsid seda pihitut lahti teha, ta on nii pinewil mu ümber?“

„Mis?“ hüüdsin ma. „Selle asemel, et minu palitut ära võtta ja mind reisuft puhata lasta, paned sa mind oma juure töötama. Nagu näha, oled liiga, liiga võeraste vastuvõtmataks läinud!“

Ma pöörafsin tale selja.

„Ma. . . ma armastan sind surmani,“ nuutsus Anna, „ja nüüd jätab sa mind maha, ilma et lordki ütletsid: mu kallim — Anna!“

Ma olin juba uulitsal.

III.

Weel selsamal päeval ruttasfin ma waksalisse ja sõitfin ära — sinna, kust ma tulim.

Aga ma armastan sind siiski, minu kodumaa!

Ma tean: see ei ole minu tegemine, et sõber minu kohvrit minust enamaks pidas, et minu igapäine elu nõnda tahmane on ja et mu armsam end muutnud oli.

Aga ma tean ka: kui ma neid tühiseid, igapäiseid nähtusi ei suutnud välja kannatada, siis ei suuda ma ka minu loowast tööst osa võtta.

Ja see oligi, mis mind minu kodumaal üllatas.

Die terwitatud, mu kodumaa!!!

Sulejoonistused suwitajate elust.

„Kus sa, Lilly, temaga tuttavaks said?“

„Aga viimase tulekahju peal.“

„Ah siis, kui Leonbergi suwemaja põles. õhtu kell ühe-teistkümnne ajal?“

„Ja, jah! Ma võtsin endi tüdrukuga kaasa ja jookkime tulekahju vaatama. Rahwast kogus kui pilwet! Seal hakkab keegi noormees minuga juttu tegema. Ma muidugi tein nii, nagu ei paneks tähele ega kuuleks, iseäranis sellepärast, et ma üksi ei olnud, waid tüdrukuga. Kuid ta ajas nii naerma, nii naerma, et ma viimaks välja ei kannatanud ja naeratasin. Nõnda see tutvus sobis. Rogu selle aja kuni lõik kolm suwemaja maha põlesid, ajasime lõbustuste juttu, nii et ma sugugi tähele ei pannud, et nii palju aega juba möödas on.“

„Jah, nende tulekahjude peal võib wabel päris lõbustuste aega wiita.“

* * *

„Sul, Helene, on nähtawaste juba taks tuttavad gümnasisti? Laena üls ajutiseks mulle. Kui ma ise gümnasistidega tuttavaks saan, annan sinu oma tagasi.“

„See meelega! Aga mis jaoks sul, Silda, gümnasisti waja läheb? Wiist selleks, et sulle juturaamatuid muretseks?“

„Ei, lihtsalt jääskesi eemale peletama. Praegu on hirmus säästede aeg. Aga gümnasistid on, nagu ma tähele olen pannud, hästi usinad ja heasüdamlikud. Anna tale kaseots kätte ja ta ei lasse mitte üht sääste ligi.“

* * *

„Ja on teie suwemaja kaugel waksalilt?“

„Jah, ligi pooltundi annab käia.“

„Mis heameel teil oli nii kaugel suweforterit üürida, kui ometi jaama lähedalt tühe fortterit veel küll oleks leidnud?“

„Ega ma oma pärast seda teinud, waid naise ja iseäranis tiitarde pärast. Nad armastawad jaama peal jalutamas käia. Noh, aga mis jalutuskäit see oleks, kui waksalini kõigest paari minuti tee. . . . Pooltundi aga sammuda — see on juba jalutus. Siis on neil ka mõnust jaama peal istuda. Meie suwituspaias ju muud kohta ei ole, kuhu jalutama minna, kui jaam.“

Leeris.

Õpetaja: „Miks aeti Adam ja Eeva paradüüsi wälja?“

Leeriplika: „Sellepärast, et nad ilma laulatamata loos elasid. Waba abielu polnud aga sel ajal weel moodis — see oli kõwaste teelatud.“

Sass.

Wiisakuseta.

Naine: „Mõtle ometi, armas Karla, kui ma eila sõbrannadega seltsis Piritalt tulim, nimetati ta mind nendega ühes mitu torda neiuts.“

Mees: „Noh, see oli ju iseenesest arusaadaw; sest kes mõistis selle mõtte peale tulla, et find ta teegi naisets on wõtnud.“

Sass.

Tundmusterikas.

Niistes keldrikorteris ütles mees oma naisele, kes alaliselt peale riidu nuttis:

„Kuule Laura, jäta ometi üksford see nutmine järele, sa teed sellega meie niiste korteri weel niiskematš!“

Sass.

Naiste bataljonid kaewikutes.

* * *

„Rohi saab kolme tunni pärast walmis.“

„Kas ei saaks kudagi waremalt?“

„Kõit paluwad waremalt, minul aga on kõigest üks abilime. Ega talgi kümme kätt ole. Ja lõpuks, tahab ju ta ka suplemas ja söömas käia! Ega see linnas ole, et kõit tunni ajaga walmis saab. Tulge kolme tunni pärast. Ja ütlege ühtlasi oma prouale, kas ta meilt, aptegist, hapu piima ei soowi wõtma hakata, meil on alati ütle-mata hea hapu piim.“

* * *

„Kalamees, need kalad sul siin paatis on elusad?“

„Päris elusad, herra!“

„Laf siis ma wiiskan oma õnge sul paati. Selle kala, mis kinni püüan, ostan ära.“

„Raua aega wiidab, herra, mul aga kibe rutt. Aga teie, herra, õste parem kõit ahwenad ja särjed minu käest ära. Dange toobrisse wee sisse ja siis õngitsege nii palju kui süda kutsub.“

Suwitajate ajawiide.

Wenekeelest G. R.

Rantselai kirjutaja Imelil ja keegi Keerdwurr ujusid tasakesti naisterahwaste ujumiseaja poole ja hakkasid läbi praod selle sifemust uurima.

„Sa peab siir olema,“ sõnistas Keerdwurr. „Kuid ma ei näe teda.“

„Mina näen . . . Lamab paremal pool nurgas, lina peal . . .“

„Jah, jah . . . näen . . . Tont wõtats . . .“

„Raunis täidlane!“

„Mitte wäga . . . Nii ütelda, lestmiselt . . . Mis moodi tema juure saats?“

„Ei matia jännata . . . Tont temaga!“

„Keegi ei saa teada . . . Ma lähen wee alt, Miku.“

„Lõõd oma kolu wastu pörandat . . . Ära uju . . .“

„Siis ronin ma üle seinä . . .“

Keerdwurr pani jala põitpuu peale ja hakkas ronima . .

Imelil waatas hoolega läbi praod ja ta filmad hakkasid põlema . . .

Kuid tõttan lõpetama, et mitte lugejat pettumust lasta tunda. Jutt käis denaturi pudeli kohta, mida Keerdwurr ema tunni aja eest siin ujumas käies siia o.i unustanud. Et ta natute jookswa all kannatas, siis oli ta ennast, weest wälja tulles, piiritusega määrinud.

Moral: ka noored inimesed wõivad joodikud olla.

Ei ole

ajakohasemaid raamatuid mis lugeda, kui alamal nimetud wäljaanded.

Pildid Wenemaa ajalooist I	80 kop.
Pildid " " II	25 kop.
Ketserikohtud	50 —
Wenemaa riigiwõimu ajalugu	50 —
Soomesugu rahwad Weneriigi rajamisel	60 —
Keiser Paul I tema elu ja surm	25 —
Alg-aja inimene	50 —
Üleüldine kultura lugu	20 —
Ahistegewus	15 —
Ahistöö	25 —
Solidarismuus	60 —
Uus kombedõpetus. Menger	40 —
Rogukondlise oma walitsuse ülesanded	1 rubla.
Salupojad, töölisted, õpetlased	40 kop.
Rahwapolitik	30 —
Riik ja õigus	40 —
Konstitutsiooniline riigilord	30 —
Põhja Amerika ühisriigid	20 —
Tulgu meile sinu riit	15 —
Sina ei pea warastama	10 —
Saada suurematest raamatukauplustest, Seaduse kirjastus Tallinnas.	

Meie Meis'i järgmine (152.) sõnummer ilmub 15 juulil.

Ei hirmuta!

Londonist. Saksja zeppelinid tegid eile jälle kullastäigu Londoni ümbrusesse. Pooleb lastmine maha. Ajalehtedest.

John Bull jähi peal.

Rahwameelne, piltidega
:s ilustatud ajakiri :s

„Meie Mats“

Tellimiste vastuõtmine II pooleaasta peale awatud.

Ajakirjas ilmuvad paremate kirjanikkude põnewad romanid ja uudisjutud, Eesti sõjameeste kirjad, pildid ja laulud. Waba sõna meie paremate naljahammaste sule alt, halastamata mõtlus kirjas ja piltepiltides meie wabaduse waenlastega, liitlaste wõtjatega ja korratuste sünnitajatega. Paljastused endiste hirmuwalitfejate, kloostrite j. t. elust.

Tellimise hind: kuuskuulisega aastas 5 r. 50 k., 6 kuu eest 3 r., 3 kuu eest 1 r. 60 k. Toimetusest ise ära wies: aastas 4 r. 50 k., 6 kuu eest 2 r. 30 k., 3 kuu eest 1 r. 30 k. Ilmub iga laupäew. Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume senist adressi nr. teatada.

EESTI
RAHVUSRAAMATU
AR

Minult tellijad wõiwad kindlad olla, et nad iga numri saavad. Üksikmüügil lõpeb lehtede tagawara tihti ruttu otsa ja paljud jääwad ilma. Üksiku numri hind 20 kop.

Toimetus ja talitus: Tallinnas, Harju ja Rüütli uulitsa nurgal nr. 46/18, „Teaduse“ raamatukaupluses.